

GLOSA

Sindikata kulture in narave Slovenije

Dalmatinova ulica 4, 1000 Ljubljana

glosa@sindikata-zsss.si

<http://www.sindikata-glosa.si/sl/>

V Ljubljani, 7. svečana 2023.

JAZ SEM HANA, DELAVKA V KULTURI!

/Poslanica Sindikata Glosa na predvečer slovenskega kulturnega praznika/

Sem Hana in danes bi z vami delila nekaj spoznanj o delu v kulturi. Začela bi z dokaj nepričakovanim virom navdiha za razmislek. Četudi se mi je med študijem pogosto spalo med prebiranjem obširnega etnološkega gradiva z različnih koncev Slovenije, si skušam vzeti čas, da v vsakem zame novem kraju poskušam razumeti lokalno identiteto in življenjski slog. Predlani sem med obiskom muzeja planšarstva v Stari fužini blizu Bohinjskega jezera v eni od vitrin naletela na pesem Franca Cvetka. Stihi, s katerimi je pozdravil goste na prireditvi *Kravji bal* leta 1964, ponujajo nekaj nepričakovanih vzporednic s stanjem in vzdušjem na področju kulture danes.

---

*Časopis nam večkrat piše
da hribovcem se davek briše
Pa greš v Radoljco na poizvedbo
kako je zdaj s to novo uredbo*

*Tiho ti povedo na ušesa
kot planšar ne dobiš regresa
oddaš le mleko in živino
zato si pa ob pokojnino*

*Tako po družbi je obsojen
kdor je pod svojo streho rojen
Če pa kaj o davku vprašaš
pravjo da se slab obnašaš*

*Ker si vaje discipline
poslušaj in požeraš sline*

*Smo ti znižal na vrtove
mal pa dvignil na gozdove*

*Da ne prideš iz navade
plačaš le mal več doklade
pri planšarjih je že stara praksa
kar davk pusti pobere taksa*

/.../

*Planšar grunta kaj bi pred smrtjo
al bi se s turizmom al z obrtjo*

*Da dajatve bi odbijal
in za silo streho šival
na starost se težko uveljaviš
ker nis priznan in le šušmariš*

*če začneš pa kaj s turizmom
začno strašit z urbanizmom
Tako da planšar nima sreče
prav povsod ta kratko vleče*

Delo v kulturi, medijih in nevladnem sektorju je za mnoge, ki se v njem udeležujemo, negotovo in slabo plačano. Pogodba o zaposlitvi je redkost, za marsikateri poklic neobstoječa, nekateri pa se pogodbene vezanosti iz različnih razlogov izogibajo. Tako moje lastne izkušnje kot izkušnje vrstnikov in starejših kolegov so, seveda, zapletene, slika ni nikoli črno-bela. Je pa jasno, kdo ima od takega stanja korist in kdo moč, da se to spremeni. Korist imajo institucije in organizacije, ki na ta način varčujejo, korist imajo tudi vplivni posamezniki, ki jim vloga mojstra omogoča izkoriščanje t.i. vajencev. A ta korist je kratkoročna, ker s takim odnosom do delavk in delavcev v kulturi dušijo njihov potencial in jih ohranjajo zgolj na robu preživetja, s tem pa ogrožajo dolgoročno korist družbe. Moč in interes za spremembo v svojih rokah držita predvsem dva akterja: država in delavci sami.

Zaradi odvisnosti od selektivnih javnih sredstev v kulturi in sočasnega odpora do vplačevanja v javne blagajne ob nizkih prihodkih je odnos delavk in delavcev v kulturi do države poln protislovij. Zapleten je tudi naš odnos do samih sebe: nadenemo si različna poimenovanja, kot so 'ustvarjalka', 'kulturnica', 'samostojna umetnica' – vse samo, da se razlikujemo od ostalih DELAVCEV. Ne glede na to, ali menimo, da so kulturne dejavnosti iznad ostalih, smo v končni fazi razlašeni vsega, razen lastne delovne sile, in nimamo izbire, kot da jo prodajamo – enako kot vsi drugi delavci. Od družbenega dogovora pa je odvisno, pod kakšnimi pogoji jo bomo prodajali. **V kulturi si lahko naredimo največjo uslugo s tem, ko se kot delavke in delavci združujemo ter se tako vključujemo v dogovarjanje o lastni usodi!**

Hana Radilovič,
Delavka v kulturi